

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Bednarek

SSN Antoni Bojańczyk

Protokolant Agnieszka Niewiadomska

w sprawie **M. O., Z. S.**

oskarżonych z art. 231 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 14 maja 2025 r.,

kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łomży

z dnia 5 lipca 2023 r., sygn. akt II Ka 103/23,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Łomży

z dnia 7 lutego 2023 r., sygn. akt II K 361/22,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

Małgorzata Bednarek Igor Zgoliński Antoni Bojańczyk

UZASADNIENIE

M. O. i Z. S. zostali oskarżeni o to, że w dniu 29 stycznia 2021 r., w Ł., woj. [...], pełniąc w Komendzie Miejskiej Policji w Ł. służbę jako dyżurni, przekroczyli swoje uprawnienia w ten sposób, że wobec braku jakichkolwiek przesłanek, w szczególności braku jakiegokolwiek zagrożenia ze strony pokrzywdzonego M. H. dla któregokolwiek z domowników oraz nie sprawdzając w rejestrach faktu posiadania broni palnej myśliwskiej i broni palnej sportowej przez pokrzywdzonego podjęli decyzję o oczywiście bezzasadnym zatrzymaniu M. H., co w konsekwencji skutkowało bezprawnym pozbawieniem wolności pokrzywdzonego poprzez osadzenie go w pomieszczeniu dla Osób Zatrzymanych Komendy Miejskiej Policji w Ł., czym działali na szkodę interesu prywatnego pokrzywdzonego M. H. i interesu publicznego, tj. o czyny z art. 231 §1 kk w zb. z art. 189 §1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 7 lutego 2023 r., II K 361/22, Sąd Rejonowy w Łomży:

1. ustalając, iż w dniu 29 stycznia 2021 r., w Ł., woj. [...], M. O. pełniąc w Komendzie Miejskiej Policji w Ł. służbę jako dyżurny nieumyślnie nie dopełnił swojego obowiązku polegającego na weryfikacji informacji niezbędnych do wydania polecenia zatrzymania osoby, w ten sposób, że po sprawdzeniu w rejestrach broni, nienależycie weryfikując zapisy dotyczące faktu posiadania broni palnej myśliwskiej i broni palnej sportowej przez M. H., nienależycie zapoznając się z zawiadomieniem popełnienia przestępstwa złożonym przez B. S. podjął decyzję o zatrzymaniu M. H., co skutkowało niezasadnym pozbawieniem wolności pokrzywdzonego M. H. przez osadzenie go w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych Komendy Miejskiej Policji w Ł., czym wyrządził istotną szkodę M. H., tj. dopuścił się czynu z art. 231 § 3 k.k. i za to na podstawie art. 66 § 1 k.k., art. 67 § 1 k.k. postępowanie karne wobec oskarżonego M. O. warunkowo umorzył na okres próby 1 roku od uprawomocnienia się orzeczenia;
2. ustalając, iż w dniu 29 stycznia 2021 r., w Łomży, woj. [...], Z. S. pełniąc w Komendzie Miejskiej Policji w Ł. służbę jako dyżurny nieumyślnie nie dopełnił swojego obowiązku polegającego na weryfikacji informacji niezbędnych do wydania polecenia zatrzymania osoby, w ten sposób, że nienależycie weryfikując zapisy znajdujące się w rejestrach broni, dotyczące faktu

posiadania broni palnej myśliwskiej i broni palnej sportowej przez M. H., nienależycie zapoznając się z zawiadomieniem popełnienia przestępstwa złożonym przez B. S., rezygnując z wydania polecenia oględzin miejsc przeznaczonych do przechowywania broni, podjął decyzję o zatrzymaniu M. H., co skutkowało niezasadnym pozbawieniem wolności pokrzywdzonego M. H. przez osadzenie go w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych Komendy Miejskiej Policji w Ł., czym wyrządził istotną szkodę M. H., tj. dopuścił się czynu z art. 231 § 3 k.k. i za to na podstawie art. 66 § 1 k.k., art. 67 § 1 k.k. postępowanie karne wobec oskarżonego Z. S. warunkowo umorzył na okres próby 1 roku od uprawomocnienia się orzeczenia;

3. na podstawie art. 67 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego M. O. na rzecz pokrzywdzonego M. H. kwotę 1000 złotych tytułem nawiązki;
4. na podstawie art. 67 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego Z. S. na rzecz pokrzywdzonego M. H. kwotę 1000 złotych tytułem nawiązki;
5. zasądził od oskarżonych opłaty oraz obciążył ich po równo pozostałymi kosztami procesu.

Od powyższego wyroku apelację wywiedli obrońcy oskarżonych.

Obrońca oskarżonego M. O. zarzuciła:

- obrażę art. 7 k.p.k. poprzez nieprawidłową ocenę dowodów, w tym wydruków z rejestrów broni, zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa złożonego przez B. S. i uznanie na ich podstawie, że M. O. nie dopełnił swojego obowiązku polegającego na weryfikacji informacji niezbędnych do wydania decyzji o zatrzymaniu osoby w ten sposób, że po sprawdzeniu faktu posiadania broni palnej myśliwskiej i broni palnej sportowej przez M. H., nienależycie zapoznając się z zawiadomieniem o przestępstwie, podjął decyzję o zatrzymaniu M. H., podczas gdy wydruki z rejestrów potwierdzają, że M. O. dokonał sprawdzenia czy M. H. ma pozwolenie na broń i zarejestrowane jednostki broni i na tej podstawie miał prawo wierzyć składającej zawiadomienie, iż skoro M. H. na pozwolenie na broń, może mieć ją użyczoną i posiadać, a fakt ten nie figurowałby w rejestrach. Z zawiadomienia natomiast wynikało, że broń jest w domu, a zawiadamiająca boi się męża, wskazując na niedawne zdarzenia, podczas których zachowywał się wobec niej i dzieci agresywnie, niszczył przedmioty, straszył pozbyciem się psa i groził gestami,

- obrazę art. 7 k.p.k. poprzez pominięcie w ocenie dowodów zeznań A. D., podczas gdy z nich wynika, że rozmawiała ona z M. O. na temat B. S. i wskazała, iż „w końcu zdecydowała się złożyć zawiadomienie”, co ukazało M. O., iż znana jest jej jako kierownikowi rewiru dzielnicowych i od dłuższego czasu wahała się ze złożeniem zawiadomienia, co w ocenie M. O. wynikało ze strachu przed mężem jaki okazywała swoim zachowaniem,
- obrazę art. 7 k.p.k. poprzez nieprawidłową ocenę dowodów, w tym zeznań świadka E. P. i nagrań rozmów M. O. z przełożonym oraz uznanie na ich podstawie, że M. O. nie dopełnił swojego obowiązku weryfikacji informacji niezbędnych do podjęcia decyzji dotyczącej zatrzymania osoby poprzez nienależyte zapoznanie się z zawiadomieniem popełnienia przestępstwa podczas gdy świadek zeznała, iż przekazała zawiadomienie M. O. owi oraz informacje, jakie uzyskała od B. S. w domu oraz jego zachowaniu w stosunku do niej i dzieci, co świadczy o tym, że M. O. był zorientowany dobrze w sprawie – co znajduje potwierdzenie w nagraniach, w których relacjonuje swojemu przełożonemu jakich czynności dokonał i z jakich względów podjął decyzję o zatrzymaniu mając ku temu podstawy,
- błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, mogący mieć wpływ na jego treść, polegający na uznaniu, że materiał dowodowy zgromadzony w sprawie pozwala na uznanie, że M. O. pełniąc służbę w Komendzie Miejskiej Policji w Ł. jako dyżurny nieumyślnie nie dopełnił swojego obowiązku polegającego na weryfikacji informacji niezbędnych do wydania polecenia zatrzymania osoby w ten sposób, że po sprawdzeniu faktu posiadania broni myśliwskiej i broni palnej sportowej przez M. H., nienależycie zapoznając się z zawiadomieniem popełnienia przestępstwa, podjął decyzję o zatrzymaniu M. H., co skutkowało pozbawieniem go wolności przez osadzenie w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych, czym wyrządzona mu została istotna szkoda w sytuacji, gdy wszechstronna analiza zgromadzonego materiału dowodowego, w tym w szczególności zawiadomienia B. S. i jej zachowania na komendzie, wydruków z rejestrów broni, zeznań P. Z., co ukazuje jednoznacznie, że oskarżony miał prawo uważać, że w domu jest broń należąca do M. H., skoro B. S. taką informację przekazała, składając zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa, a z jej zachowania wynikało, że jest mocno przestraszona, z rejestrów broni wynikało natomiast, że M. H. ma pozwolenie na broń

i na podstawie art. 28 ustawy o broni i amunicji mógł użyć broń od innej osoby i posiadać ją w domu, a fakt ten nie byłby odnotowany w rejestrach policyjnych, co potwierdził w swoich zeznaniach świadek P. Z.,

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mogący mieć wpływ na jego treść, polegający na uznaniu, że materiał dowodowy zgromadzony w sprawie pozwala na uznanie, że M. O. nieumyślnie nie dopełnił swojego obowiązku polegającego na weryfikacji informacji niezbędnych do wydania polecenia zatrzymania osoby w ten sposób, że po sprawdzeniu faktu posiadania broni palnej myśliwskiej i broni palnej sportowej przez M. H., nienależycie zapoznając się z zawiadomieniem popełnienia przestępstwa, podjął decyzję o jego zatrzymaniu, podczas gdy świadek E. P. zeznała, iż przekazała zawiadomienie M. O. owi oraz informacje jakie uzyskała od B. S. składającej zawiadomienie, w tym informacje o posiadaniu broni przez M. H. w domu oraz jego zachowaniu w stosunku do niej i dzieci, co świadczy o tym, że M. O. był zorientowany dobrze w sprawie – co znajduje potwierdzenie w nagraniach, w których relacjonuje swojemu przełożonemu jakich czynności dokonał i z jakich względów podjął decyzję o zatrzymaniu mając ku temu podstawy, ponadto rozmawiał z kierownikiem rewiru dzielnicowych A. D. na temat B. S.,

- na wypadek nieuznania powyższych zarzutów skarżąca podniosła nadto zarzut błędu w ustaleniach faktycznych poprzez uznanie, że wydanie decyzji przez M. O. o zatrzymaniu M. H. wyrządziło pokrzywdzonemu istotną szkodę, podczas gdy ta czynność była kontynuowana przez szereg innych osób i zaakceptowana przez przełożonych oraz prokuraturę, pokrzywdzony nie wykazał, że poniósł istotną szkodę, a sam sąd zasądził po 1000 zł nawiazki od oskarżonych wskazując, iż kwota ta jest adekwatna do szkód jakich doznał oskarżyciel.

Podnosząc powyższe zarzuty apelująca wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez uniewinnienie M. O. od zarzucanego mu czynu.

Obrońca oskarżonego Z. S. w apelacji zarzucił:

1. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 7, 4 i 410 k.p.k. poprzez błędną wykładnię i nieprawidłowe zastosowanie tych przepisów, naruszenie przez sąd I instancji zasady swobodnej, kontrolowanej oceny dowodów, wydanie orzeczenia z pominięciem analizy

całości kształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w zakresie sformułowanego pod adresem Z. S. zarzutu oraz wynikających z przeprowadzonych w tym zakresie dowodów szeregu okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, dokonanie oceny dowodów wyłącznie w oparciu o arbitralne stwierdzenia oderwane od całości kształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, polegające na tym, że sąd ten orzeczenie w zakresie odpowiedzialności prawnokarnej oskarżonego oparł wyłącznie na dowodzie z informacji z dokumentów z bazy KSIP oraz zeznaniach M. H. przy jednoczesnym współlistnieniu licznych dowodów wykluczających odpowiedzialność oskarżonego,

2. w konsekwencji powyższego błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia, mający wpływ na jego treść, polegający na uznaniu, że oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu, w sytuacji gdy nie ulega wątpliwości, iż działał w zakresie udzielonych mu ustawowo uprawnień, przejmując służbę opierał się na informacji o treści zeznań żony oskarżyciela, która złożyła zeznania będąc uprzedzoną o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy, z których to zeznań jednocześnie wynikało, że jest ona osobą, w stosunku do której popełniono przestępstwo z użyciem przemocy jak również w stosunku co do dzieci, a nadto w domu mogą znajdować się jednostki broni, a więc zostały spełnione ustawowe przesłanki do zatrzymania osoby, która popełniła przestępstwo z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej, a nadto w toku dalej prowadzonego postępowania oskarżycielowi w niniejszej sprawie przedstawiono zarzuty, których zasadność ustalano w toku postępowania przez okres 6 miesięcy.

Formułując powyższe zarzuty obrońca oskarżonego Z. S. wniósł o uniewinnienie oskarżonego lub alternatywnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Łomży z dnia 5 lipca 2023 r., II Ka 103/23, zaskarżony wyrok uchylono, na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k. postępowanie karne co do czynów zarzucanych oskarżonym umorzono, a Skarb Państwa obciążony został kosztami postępowania w sprawie.

Od tego wyroku kasację wniosła pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego M. H., zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. 1 § 2 k.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. poprzez przyjęcie, że czyn oskarżonych cechowała znikoma społeczna szkodliwość, co mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Skarżąca w konsekwencji wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Łomży do ponownego rozpoznania.

W pisemnych replikach na kasację obrońcy oskarżonych wniesli o jej oddalenie jako bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja zasługiwała na uwzględnienie. Skarżąca wyeksponowała bowiem pewne istotne mankamenty zaskarżonego orzeczenia, wpisujące się w kryteria, o których mowa w art. 523 § 1 k.p.k. Nie znalazły one wprawdzie potwierdzenia w definicji prawnej zarzutu określonej w petitum, jednak niewątpliwie stanowiły asumpt do poprawnego zdekodowania istotnych wad kontroli instancyjnej wyroku sądu I instancji, mogących w sposób znaczący wpłynąć na jego treść.

W pierwszej kolejności odnotować wypada, że dokonując kontroli sąd ad quem w pełni zaaprobował ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego i uznał ją za spełniającą wszelkie procesowe kryteria (art. 4, 7, 410 k.p.k.). Wykluczył, by doszło do zarzucanego apelacyjnie błędu w ustaleniach faktycznych. Podkreślił też, że przeprowadzone w sprawie dowody jednoznacznie wykazały, że oskarżeni dopuścili się przypisanych im przestępstw. Przypomnieć trzeba, że były to czyny wyczerpujące znamiona art. 231 § 3 k.k., gdyż takowe przypasane zostały im w wyroku sądu I instancji.

Aprobuując faktyczny aspekt zaskarżonego wyroku, a także prawną ocenę ustalonych zachowań oskarżonych i wskazując powody, dla których nie można było podzielić zapatrywań skarżących, sąd II instancji podniósł, że „prawidłowa analiza materiału dowodowego wskazuje bezspornie, iż oskarżeni swoim zachowaniem wypełnili znamiona zarzucanego im czynu zabronionego z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 189 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Jednocześnie, zdaniem Sądu Okręgowego, okoliczności faktyczne w niniejszej sprawie przekonują, iż czyny oskarżonych –

zakwalifikowane jako przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 189 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., uznać należało za czyny o znikomym stopniu społecznej szkodliwości”. Analiza całokształtu zaprezentowanych motywów orzeczenia wskazywała, że powyższy jego fragment definiował materialną podstawę, na której bazował sąd II instancji, dokonując kontroli zaskarżonego wyroku, w tym także czyniąc ustalenia na gruncie art. 115 § 2 k.k. i finalnie przyjmując, że zachodzi podstawa z art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. do umorzenia postępowania karnego wobec oskarżonych. Brak jest jakichkolwiek przesłanek do innej interpretacji motywów jakimi się kierowano, gdyż żaden inny fragment uzasadnienia nie przekonywał, iż mogło dojść jedynie do omyłki pisarskiej, pozostającej bez wpływu na rzeczywistą materię kontroli instancyjnej zaskarżonego apelacyjnie wyroku. W tych realiach owa kontrola musiała być uznana za rażąco wadliwą, gdyż punktem odniesienia stały się tu czyny w niewłaściwej formule prawnej, tj. nie w takiej, która przyjęta została przez sąd I instancji w wyroku (przyjęta tam kwalifikacja prawna dotyczyła wszakże art. 231 § 3 k.k.), lecz zdefiniowanej w zarzucie aktu oskarżenia (art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 189 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.). Mogło to mieć z kolei niebagatelne implikacje dla treści zaskarżonego wyroku choćby z tej przyczyny, że art. 231 § 3 k.k. jest przestępstwem skutkowym, znamionem przez wyrządzenie istotnej szkody. Już sama ta okoliczność w zestawieniu z przyjęciem przesłanki w postaci znikomości szkodliwości społecznej takiego czynu budzi pewien logiczny dysonans, który w żaden sposób nie został rozwiany przez sąd odwoławczy w uzasadnieniu wyroku. W tym zakresie sąd ad quem nie poczynił natomiast jakichkolwiek skonkretyzowanych ustaleń. Wskazał wprawdzie kwantyfikatory podmiotowe i przedmiotowe, mające znaczenie dla tej materii, lecz uczynił to w aspekcie czysto teoretycznym. W żaden sposób nie przełożył tych wszystkich istotnych elementów na konkretne okoliczności niniejszej sprawy, nie uzasadniając w jej uszczegółowionych realiach i nie tłumacząc dlaczego uznał, że przypisane oskarżonym zachowania cechuje stopień szkodliwości wyłączający ich penalizację (art. 115 § 2 k.k.). Na marginesie - oderwany od realiów sprawy był zarzut czynienia ustaleń na gruncie art. 66 § 1 k.k., wszak postępowanie w sprawie nie podlegało warunkowemu umorzeniu. Co oczywiste, znikomy stopień społecznej szkodliwości, z uwagi na brak przestępstwa,

uniemożliwia zastosowanie tej probacyjnej formy zakończenia postępowania karnego.

Z opisanych powyżej względów zaskarżony wyrok nie mógł się więc ostać. Wskazane uchybienia, z racji istotnego i niewątpliwie rażącego charakteru, musiały skutkować wydaniem orzeczenia kasatoryjnego i skierowaniem sprawy do ponownej, gruntownej kontroli w postępowaniu drugoinstancyjnym. W jego toku sąd odwoławczy winien mieć na względzie wyrażone powyżej zapatrywania i dokonać rzetelnej oceny środków odwoławczych, przyjmując za punkt wyjścia właściwą kwalifikację prawną czynów przypisanych w wyroku i dopiero na tej podstawie dokonywać ewentualnej dalszej analizy okoliczności definiujących istotę przestępstwa. Całokształt procesu myślowego powinien znaleźć następnie wszechstronne odzwierciedlenie w rzetelnie przedstawionych pisemnych motywach orzeczenia (art. 457 § 3 k.p.k.).

[J.J.]

[r.g.]

Małgorzata Bednarek

Igor Zgoliński

Antoni Bojańczyk